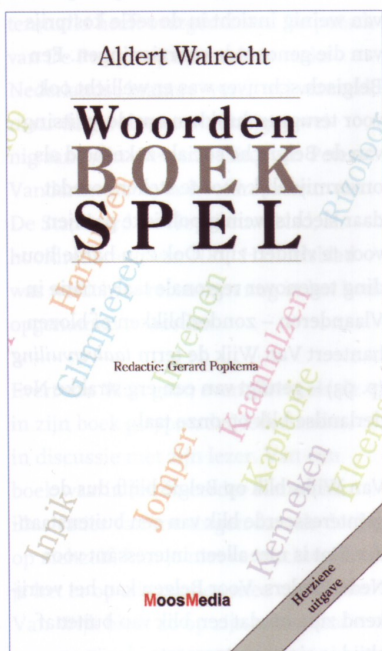

Woordenboekspel

Malvezij, poculeren, dibberen, lameer of penneboes. Klinken die woorden u onbekend in de oren? Kan toch niet. Ze zijn toch opgenomen in de Grote Van Dale. Dit boekje bevat een paar duizend minder bekende Nederlandse woorden met beknopte omschrijving. Het verscheen oorspronkelijk in 1991 en werd hier en daar wat herwerkt.

Spelverloop

Elke speler krijgt een voorraadjie papieren en schrijfgerei. Om de beurt wordt elke speler de opzoeker. De opzoeker zoekt in de woordenlijst een woord op waarvan hij hoopt dat niemand de betekenis kent. Hij schrijft op zijn papiertje

de correcte betekenis, zoals die in het boekje omschreven staat. De medespelers noteren op hun strookje papier een omschrijving waarvan ze vermoeden dat die het gekozen woord correct verklaart. Of nog beter: een omschrijving waarvan ze hopen dat andere spelers die als de juiste zullen kiezen.

Iedereen geeft zijn gevouwen papiertje aan de opzoeker. Die mengt alles goed door elkaar en leest vervolgens de teksten zo neutraal mogelijk een voor een voor. Eventueel wordt op verzoek van de spelers alles nog een tweede keer voorgelezen.

Nu moeten de medespelers stemmen voor die omschrijving waarvan zij denken dat ze de juiste is. Na de stemming onthult de opzoeker de correcte betekenis van zijn woord.

Commentaar

Dit spel is niet voor een breed spelerspubliek bedoeld. Je moet een echte taalliefhebber zijn om te genieten van het spelconcept. De opgegeven woorden moeten je nieuwsgierigheid prikkelen. En de creatieve omschrijvingen van je medespelers beschouw je als een heerlijke intellectuele uitdaging.

Overdrijf ik hier? Wellicht wel. De meeste woorden zijn voor bijna alle spelers onbekend. Een omschrijving improviseren vraagt heel wat creativiteit. Maar het luisteren naar elkaars pogin-

gen zorgt voor heel wat hilariteit. Als je omschrijving gekozen wordt tijdens de stemronde, dan is dat echt genieten. Echt waar. Zelfs als je helemaal geen flauw idee had wat dat woord precies betekent.

De spelregels lezen vlot. Er zijn heel mooi uitgewerkte voorbeelden en tips voor de opzoeker. En er is een – overbodige – variant waarmee geld te verdienen valt. Deze uitgave verwijst naar een originele druk uit 1991. De firma Jumbo bracht in 1999 ook een spel uit dat heel wat overeenkomsten vertoont met dit concept. Het spel *Mijnheer Van Dale wacht op antwoord* bevat een speelbord met pionnen om de score bij te houden en een soortgelijk woordenboekje met vreemde woorden. Beide lijsten komen niet overeen. Er is geen enkele verwijzing naar Aldert Walrecht, maar wel naar een tv-programma uit die tijd.

Tot slot

Och ja, u wist natuurlijk dat *malvezij* een geurige zoete wijn is; dat *poculeren* 'met smaak drinken' betekent; dat *dibberen* gewoon een ander woord voor 'kletsen' is; dat een *lameer* iemand is die vaak dibbert ('babbelkous') en dat de *penneboes* de kroegbaas is die erover waakt dat de dibberende lameer vanavond niet te veel malvezij poculeert ...

Aldert Walrecht, *Woordenboekspel*, MoosMedia, Arnhem, 2010, 136 pp., ISBN 978 90 78659 03 7. Prijs: € 14,95.

België als valkuil voor een Nederlander

Vanuit andere landen bekeken zou het voor de hand liggen dat Nederland en Vlaanderen goed met elkaar opschieten. Twee naburige gebieden die dezelfde taal spreken, dat zou moeten leiden tot vruchtbare samenwerkingen, zou je denken. Elke Nederlandstalige weet dat het niet zo eenvoudig ligt. Evert van Wijk is

een Nederlander die in België studeerde en na een tijd in zijn vaderland opnieuw naar Vlaanderen verhuisde om er een communicatiebureau te beginnen. Hij probeert in dit boek op te sommen waarom Belgisch-Nederlandse samenwerkingen vaak mislukken.

Van Wijk is een prima ervaringsdeskundige. Ondanks zijn studietijd in Gent trapt hij als beginnende ondernemer in België in alle klassieke valkuilen die Nederlanders er kunnen aantreffen. De analyse van zijn aanvankelijke mislukkingen, die meestal te wijten waren aan een te directe, Nederlandse aanpak,

Gert Meesters

levert de nodige pittige anekdotes die dit boek niet alleen doorspekken, maar ook structureren. De achtereenvolgende hordes die Van Wijk ervoer, ordenen ook de hoofdstukken van het boek. Dat levert een goed leesbaar, maar geen bijzonder helder ingedeeld boek op. Het kabbelt aangenaam voort, zoals een onderhoudende lezing voor een groot publiek over het onderwerp.

Evert van Wijk maakt hier en daar gebruik van wetenschappelijke studies, bijvoorbeeld wanneer hij enkele culturele verschillen bespreekt, zoals de masculiniteit, de maatschappelijk aanvaarde afstand in machtsverhoudingen of het algemene vertrouwen of wantrouwen in de mensheid dat de mensen in de onderzochte gebieden vertonen. Uit dat onderzoek blijkt trouwens weinig verrassend dat Vlamingen meer lijken op Walen dan op Nederlanders, onder andere doordat Belgen bij nieuwe menselijke ontmoetingen uitgaan van wantrouwen en Nederlanders van vertrouwen. Meestal gaat Van Wijk echter uit van zijn eigen gemakkelijke en leerzame ervaring. Daardoor is zijn perspectief uiteraard beperkt. Zijn boek zal het bruikbaarst blijken voor lezers met dezelfde achtergrond: Nederlanders die zaken willen doen in België. De zakenwereld en de politieke scène zijn Van Wijks werkterreinen, dus daarover lees je het meest in zijn boek.

Wie de cultuurverschillen tussen regio's vergelijkt, ontkomt niet aan veralgemeningen. Tegenover het stereotiepe beeld van de arrogante Nederlander staan ook bescheiden of stille Nederlanders. Het gaat met andere woorden over algemene tendensen en gemiddelden en dus kan er op elke radicale stellingname van Van Wijk ook worden afgedongen. Aan duidelijke stellingnames is er geen gebrek.

De auteur doet zijn best om de andere aanpak in België louter als een objectief verschil voor te stellen. Hij komt bijvoorbeeld regelmatig terug op een zijns inziens cruciale kwestie: België is een

contactland, waar je mensen moet leren kennen om iets gedaan te krijgen, terwijl Nederland een contractland is, waar je met een goed voorstel alles gedaan krijgt, zodra je het maar netjes op papier zet.

Soms schiet zijn begrip echter te kort en kleeft hij donkerblauwe en erg Vlaamsgezinde stellingen aan. Van een ondernemende Nederlander in Vlaanderen mag dat misschien niet verwonderen, maar hij gaat opmerkelijk diep in op politieke kwesties, ook zonder dat zijn onderwerp erom vraagt. De Franstalige Belgen komen er bijvoorbeeld bekaaid af. Zij worden afgeschilderd als hautaine burgers die op Nederlandstaligen neerkijken, de gerechtvaardigde wensen van de Vlamingen negeren en een politiek van corruptie in stand houden. Nu kunnen zulke Franstaligen wellicht wel gevonden worden, maar Van Wijk is hierbij blind voor de ontwikkelingen in Franstalig België in de laatste jaren. Hij lijkt een beeld van enkele decennia geleden te schetsen in plaats van Brussel of Wallonië nu. Zo noemt hij *Le Matin* als lijfblad van menige Waal, maar dat blad is al in 1999 opgeheven.

Een belangrijk deel van zijn verwondering over de wel erg uitgebreide administratieve mallemolen in België zullen ook Belgen met hem delen, maar beweren dat een Belg wel erg weinig terugkrijgt voor zijn torenhoge

belastingen “uitgezonderd de uitstekende sociale en ziekenzorg (sic) en het onderwijs” (p. 103), lijkt me getuigen van weinig inzicht in de reële kostprijs van die genoemde voorzieningen. Een Belgisch schrijver was er wellicht ook voor teruggeschrokken om de splitsing van de Belgische sociale zekerheid als onvermijdelijk voor te stellen, omdat daar slechts weinig politieke partijen voor te vinden zijn. Ook zijn harde houding tegenover regionale taalvariatie in Vlaanderen – zonder blikken of blozen hanteert Van Wijk de term *taalvervuiling* (p. 93) – getuigt van een erg strakke Nederlandse blik op onze taal.

Van Wijks blik op België blijft dus de geïnteresseerde blik van een buitenstaander. Dat is niet alleen interessant voor Nederlanders. Voor Belgen kan het verrijkend zijn, omdat een blik van buitenaf altijd je eigen vastgeroeste ideeën en visies aan het wankelen kan brengen. Tegelijk illustreert Van Wijk daarmee ook het idee dat verregaande integratie van Nederlanders in België een moeilijke zaak blijft. Dat blijkt niet alleen uit zijn moeite om sommige Belgische gewoontes te begrijpen, maar ook uit allerlei details. Voor iemand die van communicatietraining aan politici zijn beroep heeft gemaakt, kan het bijvoorbeeld verwonderen dat hij de volledige naam van de N-VA vervormt tot *Nationaal Vlaamse Alliantie* (p. 65) of dat hij allerlei spellingen uitprobeert voor de naam van Johan Vande Lanotte (p. 82, 85).

Betekent dat dat de waarde van Van Wijks boek beperkt blijft tot zakenadvies voor Nederlanders over België? Uiteraard niet. Van Wijk schetst vaak de toestand in Nederland, alleen is zijn behandeling van Nederlandse zaken vaak summier en niet altijd even actueel. Bij een verhaal over het verschil tussen Vlaamse en Nederlandse krantenpraktijken lezen we over het historische verschil tussen respectievelijk kleine en grote redacties, waardoor Nederlandse kranten betere kwaliteit kunnen verzorgen dan Vlaamse. Dat klopt natuurlijk, maar Van Wijk

vergeet te vermelden dat het uitgebeende Vlaamse krantenmodel ondertussen stormenderhand de Nederlandse krantenmarkt heeft overgenomen. De putsch van De Persgroep op een hele reeks Nederlandse kranten wordt wel vermeld, maar de gevolgen ervan krijgen weinig aandacht. De aanstelling van Peter Vandermeersch, ex-hoofdredacteur van De Standaard en Het Nieuwsblad, als hoofdredacteur van NRC Handelsblad was wellicht te recent om nog in het boek opgenomen te worden.

Evert van Wijk gaat, even direct als de in zijn boek getypeerde Nederlander, in discussie met zijn lezer. Van een boek waarin feiten eerder dienen als illustraties van meningen dan als doel op zichzelf, kun je niet verwachten dat je het er op alle punten mee eens bent. Van Wijk biedt zo op zijn minst stof

tot nadenken. Een Nederlander of een Franstalige Belg zou vanuit zijn eigen achtergrond wellicht andere aspecten van Van Wijks boek aanvechten dan ondergetekende Nederlandstalige Belg die in Wallonië werkt, maar dat lijkt tot op zekere hoogte ook de bedoeling. Wie in navolging van Geert Wilders enkele jaren geleden de Groot-Nederlandse droom nog eens wil oproepen, zal na dit boek zeker zijn twijfels hebben. Van Wijk ziet de splitsing van 1830 als een gemiste kans, onder andere omdat België en Nederland samen een belangrijker plaats zouden kunnen innemen op wereldvlak, maar tussen de regels blijkt dat hij de scheiding toch als een onvermijdelijke en onomkeerbare ontwikkeling beschouwt. Alleen een betere kennis van elkaars tradities en gewoontes zou de verhoudingen tussen Nederland en België op zakelijk en algemeen

menselijk gebied kunnen verbeteren. Sinds de opkomst van de commerciële televisie in Vlaanderen kijken Vlamingen nauwelijks nog naar de Nederlandse televisie, terwijl de Franstalige Belgen ondanks hun commerciële zenders nog altijd vooral naar de Franse tv kijken. De kennis van Nederlanders over België was al miniem, maar door de ontwikkeling van de media ging ook de inkijs verloren die Vlamingen hadden in de Nederlandse cultuur. Beide gebieden groeien dus steeds verder uit elkaar. Voor Nederbelgische communicatieadviseurs ziet de toekomst er kortom rooskleurig uit.

Evert van Wijk, *Waarom Belgen niet kunnen voetballen en Nederlanders nooit wereldkampioen worden – Over de moeizame samenwerking tussen Belgen en Nederlanders*, Lannoo Campus/Scriptum, Leuven/Schiedam, 2010, 141 pp., ISBN 978 90 774 3240 2. Prijs: € 16,95.

Nederland en de West

Het verhaal wil dat in de crisisjaren dertig van de vorige eeuw een Nederlandse ambtenaar eens opperde als werkgelegenheidsproject een brug te laten bouwen van Curaçao naar Suriname. De afstand is ongeveer die van Amsterdam naar Madrid en de anekdote geeft dan ook alleen maar aan hoe weinig men in Nederland van de koloniën in de West wist. Erg veel verbetering is er tot op de huidige dag nog steeds niet. Toen ik een paar jaar geleden aan kennissen vertelde dat ik een herziene versie van mijn proefschrift over de Surinaamse geschiedenis aan het maken was (*Betwist Bestuur – De eerste eeuw bestuurlijke ruzies in Suriname 1651-1753*, Amsterdam, 2008) en dat ik dat vooral deed om daarmee aandacht te trekken in Paramaribo, waar in 1987 de import van Nederlandse boeken bijna niet mogelijk was vanwege de deviezen, kreeg ik de vraag of ik een versie in het Sranantongo aan het maken was. Zo langzamerhand zullen de lezers van N/NvN wel voldoende 'geïndoctrineerd'

zijn over de Nederlandstaligheid van Suriname, en niet alleen door mij.

Traditioneel was het Nederlands-Indië waar Nederland zich voor interesseerde; Suriname en Curaçao waren stiefkinderen. Heel lang heetten de Nederlandse Antillen alleen maar Curaçao en voor Aruba gingen we ons pas een beetje interesseren toen dat eiland zich met alle 'geweld' (gelukkig alleen figuurlijk) wilde losmaken van het hoofdeiland Curaçao en de Nederlandse politiek plotseling en radicaal daarmee akkoord ging: gedeeltelijk in de hoop en verwachting op die manier helemaal van die lastige Antillen af te raken.

In 1923, alweer lang geleden, publiceerde dr. M. van Blankensteyn, een nog steeds niet vergeten journalist, sterreporter van de NRC een waardevol boek over Suriname. Hij was uitgenodigd door de gouverneur een bezoek te brengen en in Nederland meer bekend-

Pim van der Meiden